

Toimetuse ja tallitus TALLINNAS, Pagarl uul. nr. 1 <div style="text-align: center; margin: 10px 0;">□</div> Toimetaja kõnetunnid kella 12—1.	<h1 style="margin: 0;">SÕDUR</h1> <p style="margin: 5px 0;">SÕJAASJANDUSE AJAKIRI.</p> <p style="margin: 5px 0;">ILMUB ÜKS KORD NÄDALAS</p> <p style="margin: 5px 0;">ülemjuhata ja staabi väljaandel.</p>	Tellimise hind kättesaatmisega: Iga 10 numbril eest 5 marka. <div style="text-align: center; margin: 10px 0;">□</div> Kuulutuste ja teadaannete hind: Iga korpusrea eest 50 penni.
Tellimisi ja kuulutusi võtavad vastu kõik wabariigi postiasutused ja era-raamatukauplused.		

Nr 10 Laupäewal, 24. mail 1919. I. aastakäik.

Sisuford.

Ametlit ofa:

1. Väljawõtted Sõjawägede Ülemjuhataja päewakäskudest.
2. Sõjawäe arstide ja ametnikkude ametimärkide kirjeldus.
3. Juhatuskiri juurdluse toimepanemiseks.

Meelbine ofa:

1. Wäikeriikide sõjawägi. (J. Soots.)
2. Seisuford meie wäerindadel.
3. Segateated.
4. Toimetusele saadetud kirjandus.

□	Ametlik ofa.	□
---	---------------------	---

Väljawõtted Sõjawägede Ülemjuhataja päewakäskudest.

Nr. 160.

Tallinnas, 10. mail 1919.

Awaldan Sõjainiisri päewakäsu nr. 13, 9-st maist 1919 a.: Njutise Walitjuse tegewuse lõppemise ja Njutama Kogu poolt walitud uue Walitjuse ametisse astumise puhul annan ma täna Eesti Wabariigi Sõjainiisiteeriumi uuele Sõjainiistrile Otto Strandman'ile üle.

Sõjainiisri ametist lahudes, pean enese kohuseks otsekohest tänu awaldada kõigile neile, kes Eesti Wabariigi sõjawäe loomist, esimestest sammudest peale, nii wastutusrikkal ajajärgul, nagu noorel Eesti riigil tuli läbi elada, on nii ennaftalgawalt toetanud.

Mina olen ligi kuus kuud tunnistajaks olnud, kui palju otse üle inimeje jõu käiwat tööd on kõitide Sõjawäe Walitjuse afutuste poolt ära tehtud: mitte milleski on Eesti Sõjawägi elule kufutud ja nii warustatud, et ta wõitjaks on suutnud jääda, terve rida tarwilikka afutusi ja ettewõtteid on loodud, sõjawägede fiseemist korraldust uuendatud, ja kogu seda tööd on tehtud sel ajal, kui hiigla Wenemaa wäed rüüstates ja tappes olid meie maale tunginud. Seda tööd on sajad ja tuhanded meie rahwa paremad pojad korda saatnud kindlas teadmises, et Eesti rahwas ainult ise ennaft kaitstes ja ennaft julgelt firgels ajades suudab oma tulewikku kindlustada, omale ifeseiswat riiki luua, kus rahwas ife oma hädade ja wilefuste kõrwaldamiseks

oskab tarwilikka abindufid leida. Selles ufus on meie noort wäge korraldatud ja on meie wägi, ülewõimja waenlase wastu wõideldes, ennaft kustumata auga tatnud. Niiufuguses õhkkonnas taastõttamine on minule kõige paremaks järguks kogu elus olnud.

Mina lahtun Sõjainiisiteeriumist, kui wõitlused meie wäerindadel weel täies hoos, kuid ma wiin kindlad lootused kaasa, et kõit Eesti sõdurid, ametiafmetete ja teenistuse järkude peale waatamata, oma raskeid kohuseid ifeseiswa Eesti riigi kaitsemiseks nagu fenini saawad mehifelt, julgelt, ja wõiduriikkalt täitma.

Eesti sõjawägi on Eesti wabariigi alusmüürid rajanud ja see sõjawägi ei wäfi, ei lagune, ei puhka enne, kui Eesti ifeseiswus lõpuliikult kätte wõidetud.

Selle lõpuliiku eesmärgi kättewõitmiseks soowin ma, iniisiteeriumist lahtudes, kõigile oma fenistele taaste-gelastele ja meie noorele wõiduriikkale wäele jõudu ja püfimuft.

Sõjainiister: **R. Pääs.**

Seda päewakäsku lugeda ette kõigis roodudes, eskadronides, batareides ja komandodes.

Nr. 161.

Tallinnas, 10. mail 1919.

§ 1.

Minu päewakäsu nr. 112 § 1 muutmiseks, awaldan Eesti Wabariigi maa- ja merewäe ohwitseride auafmetete korra, ja Eesti Wabariigi ohwitseride auafmeted Wene merewäe ohwitseride auafmetetega wõrrelde:

Eesti maawäes:	Eesti merewäes:
1. Keamees	1. Junga, 2-se järgu madrus.
2. Kapraal	2. 1-se järgu madrus, spetsialist.
3. Noorem alam-ohwitser.	3. Keamanem, wanem spetsialist.
4. Wanem alam-ohwitser.	4. Keaülem, ülem spetsialist, waranduse hoidja, welsker.
5. Weltweebel	5. Weltweebel, bootsmann, katelde wanem, masinate wanem.
6. Ohwitseri asetäitja	6. Ohwitseri asetäitja, gardemarin.
7. Lipnik	7. Ei ole.
8. Alam-leitnant	8. Mitfchman
9. Leitnant	9. Leitnant.
10. Alam-kapten	10. Wanem leitnant.
11. Kapten	11. Kapten-leitnant.
12. Alam-polkownik	12. Use-kapten.

13. Volkowutt . . .	13. Kapten.
14. Rindral-major . . .	14. Ase-admiral.
15. Rindral . . .	15. Admiral.

Cesti ja Wene merewäe ohwitseride auastmete wõrdlus:

Cesti merewäes:	Wene merewäes:
1. Mitschman . . .	1. Merewäe lipnik ja sõja-aegne mitschman.
2. Leitnant . . .	2. Enne-sõja-aegne mitschman.
3. Wanem leitnant . . .	3. Leitnant.
4. Kapten-leitnant . . .	4. Wanem leitnant.
5. Ase-kapten . . .	5. 2. järgu kapten.
6. Kapten . . .	6. 1. järgu kapten.
7. Ase-admiral . . .	7. Kontr-admiral.
8. Ei ole . . .	8. Wiitse-admiral.
9. Admiral . . .	9. Admiral.

§ 4.

On ette tulnud, et rahwawäelased kollektiivse palwega on pööranud kõrgema ülemuse poole, oma otsekohesest ülemast mööda minnes. Niisugune tegewus ei käi sõjawäe korra mõistega kuidagi kokku ja suurendab kirjawahetusi. Kõrgem ülemus ei wõi ju asja üle otust anda, enne kui ligem ülemus seletuse on annud, ja seletuse pärimine oleks maha jäänud, kui palwe oleks otsekohese ülema kaudu saadetud, kes siis kirjawahetuse, ühes oma seletusega, oleks edasi saatnud.

Niisama ei käi ka kollektiivsus sõjawäe korra mõistega kokku, sest sel korral wõib mõelda, et asi on ässtitamise nojal üles wõetud, ja et üksikult keegi ei julgekski oma palwet ette kanda. Sõdur peab alati otsekohene ja julge olema, mitte üffi sõjaliinil, maid igal pool. Sellepärast nõuan, et kõik palwed antaks siis üksikult ja oma otsekohese ülemuse kaudu.

Nr. 162.

Tallinnas, 13. mail 1919.

§ 1.

On teada, et mõnedes wäeosades ametnikud ja ka ohwitserid, kui ka ainult riivitud, üle staatide on ja palka saavad kui referwis olejad. Praegusel ametnikkude ja ohwitseride puudusel peab iga ametnik ja ohwitser seal ära kasutatud saama, kus ta kõige rohkem kohane on. Ja kui need ametnikud ja riivitud ohwitserid oleks sõjafkwalitfufe käsutada saadetud, siis oleks wõimalik olnud neid mõnes sõjawäe asutuses teenistusse panna, et sealt mõnda reateenistuseks kõlbuliku ohwitseri wabastada ja wäerinnale saata. Sellepärast tuletan meele ja nõuan weel tord, et kõik üle staatide ametnikud ja ohwitserid, olgu nad sõjateenistuseks kõlblikud ehk riivitud, peawad saama Tallinnasfe Korrabudwalitfufe juure ohwitseride ja ametnikkude referwi saadetud. Ühtlasi keelan wäeosadel ära üle staatide ohwitseridele ja ametnikkudele palga nõudmise ja maksmise. Rohustan wäeosasid seda päewakäsu ajawitmata täitma. Diwiisiülemad peawad kontroleerima, et see käsk täidetud saab.

§ 3.

Käsen kõikidele mobiliseeritud kooli (klassi) welskeritele, masfõõridele ja wabatahtlikult teeniwatele roodu welskeritele kuus 400 marka palka maksta. Wabatahtlikult teeniwatele kooli (klassi) welskeritele aga 450 marka kuus.

Märkus: Sõjawäe Terwishoiu Walitfufe ülema raport nr. 4284.

§ 4.

Et Cesti Wabariigi maa- ja merewäes aselipniku (заурядъ - прапорщикъ) auastet ei ole, käsen kõik

endise Wene sõjawäe aselipnikka, kes nüüd Cesti sõjawäes teeniwad ja tulewikus teenistusse astuwad, ametisse määrata minu päewakäsus 13-st märtsist s. a. nr. 96 § 5 alam-lipnikkude kohta findiats määratud korra järele.

Nr. 163.

Tallinnas, 13. mail 1919.

§ 4.

Et wõetud wangid külgehallawaid haigusi mitte laiali ei kannaks, käsen iga diwiisi juures sõjawangide karantiini ajutada. Warustus-Walitfufel sellekohased ruumid muretseda ja Terwishoiu Walitfufel personal nimetada. Otskoheseks wastutajaks karantiini korra eest jääb diwiisi arst. Ühtlasi nõuan, et mitte ükski wang ei saats edasi saadetud, enne kui ta aja, mille pikkuse Terwishoiu Walitfus määrab, karantiinis on olnud.

Nr. 164.

Tallinnas, 14. mail 1919.

§ 5.

Minu Päewakäsu nr. 132, 9-st aprillist s. a. täiendamiseks käsen wäljakohtuid asutada 8. ja 9. jalawäe polkude juures ja wolitlan kohtuid tarwiduse korral kokku kutsuda polgu ülematel.

§ 7.

Scoutide bataljoni majanduse rewideerimiseks ja seal eetetulnud korratuste üle juurduse toimepanemiseks asutan komisjoni, mille esimeheks määran 4-ma polgu kapten Bachmann'i ja liikmeteks 1-se polgu lipnik Eplit, 4-ma polgu sõjawäe ametnik Vindeberg ja ühe sõjawäe kontrolli esiraja sõjawäe peakontrollbri korraldusel. Komisjonil asja selgitada siisulitult ja juurdlus minule ette kanda.

Nr. 165.

Tallinnas, 16. mail 1919.

§ 3.

Minu päewakäsu nr. 79, 24-st weebuarist s. a. täienduseks, käsen maa- ja merewäes, wäljateenitud aja eest Wene sõjawäes, ohwitseri auastmest kinnitamiseks ette panna, üleüldse mitte rohkem kui kahe oberohwitseri auastmele, näituseks: lipniku—alamleitnandiks ja leitnandiks, ehk jälle ühele oberohwitseri ja ühele staabiohwitseri auastmele, näituseks: alam-kapteni—kapteni ja alam-polkownikuts. Staabiohwitseri auastmes wõib üleüldse üksteord kinnitatud saada, näituseks: kapten alam-polkownikuts ehk alam-polkownik polkownikuts.

§ 5.

Käsen Siinse tähe õdedele järgmist palka maksta: 1) õdedele, kes loomawelskerite kohuseid täidawad, 400 marka kuus ja sõjawäelaste normi järele toiduaineid anda (wälja arwotud tubak), ilma selle hinna palgast maha arwamata, 2) õdedele, kes looma sanitaride ehk rahwawäelaste kohuseid täidawad, 350 marka kuus ja sõjawäelaste normi järele toiduaineid anda (wälja arwotud tubak), ilma selle hinna palgast maha arwamata.

Wingisugust päewaraha wäerinnal ega muud warustust õdedel saada ei ole.

Nr. 167.

Tallinnas, 17. mail 1919.

13. juunil 1917. aastal registreeriti Cesti kubermangu komisjari poolt Tallinna Gw. Noortemeeste Selts. Seltsi sihts oli noorte meeste ühendamine ja

neude kõlblit-ufuline kosmatamine ristiusu õpetuse põhjal. Seltsi tegevus ulatas Tallinna linna ja ümbruskonna peale. Ülesseatud sihi saavutamiseks kuulufid: Kõhkirja õppimine ja ühestoos lugemine, jutuaamised, etelugemised, üleüldishariduslised kursused, usulitombeliste ja üleüldisharidusliste raamatute lugemine, muusika, koorilaul, samuti tehnilised harjutused ja ekskursioonid. Kuni okupatsiooni aja alguseni töötas Tallinna Ew. Noortemeeste Selts ülesseatud sihi saavutamiseks põhjuskirjas et enähtud piirides. Okupatsiooni ajal aga kaldus nimetatud Selts, ilma et seaduslikel teel ja üleüldse oma põhjuskirja oleks muutnud, ülesseatud sihtidelt ja kaswatus-moraliliselt aluselt kõrwale ja muutus täiesti poliitiliseks organisatsiooniks. Kõigepealt jäeti seltsi nime eest „Tallinna“ maha ja nimetati seltsi ametlikult: Saksa Ew. noortemeeste seltsiks. Seltsi sihtiks ja ülesandeks rehti Eesti ja Lätimaa Saksa riigi külge liitmine. Sel mõttel pandi käima äge poliitiline kihutus töö üle maa Saksa riigi mõtte õhutamiseks; parema kihutus töö korraldamiseks kutsuti okupatsiooni wõimude kaasabil Prantsuse wäerinnalt seltsi sekretäriks Saksa riigi kodanik ja äge rahwuslane Paulte; Baltimaale pandi nimets „Nordmark“, mis pidada tähendamata kõige põhjapoolsemat Saksa riigiteha lahutamata osa; seltsi oma 170 liikme suuruses kogus töötas Saksa mehesõna juures kõige oma waraga ja werega selle eest seista, et Tallinnas ei lehwiks ega saaks lehwima ükski muu lipp peale Saksa lipu.

Ülemal nimetatud sihis töötas edasi Tallinna Ew. Noortemeeste Selts eht mitte-seaduslike nimetusega — Saksa Ew. Noortemeeste Selts sekretäri Paultega eesotsas novembri kuust 1918. aastast kuni wiimase ajani, olles ühenduses Saksamaa mitmesuguste rahwusliste organisatsioonidega ja Saksa Ew. Noortemeeste Seltsi energilisemate liiketega, kes Eesti Walituse ajal Eesti Saksamaale sõitsid.

Arwesse wõttes sõjaaegseid asjaolufid ja tähelepannes, et nimetatud Selts on Eesti Wabariigi wastase sihtidega poliitiline organisatsioon, kes oma ülesandeks on teinud Eesti riikluse wastu töötamise, panen Tallinna Ew. Noortemeeste Seltsi — Saksa Ew. Noortemeeste Seltsi — kinni ja teen kohuseks Tallinna linna komandandile selle määruse täitmiseks tarwilikta korraldusi teha.

Nr. 168.

Tallinnas, 18. mail 1919.

§ 2.

Luban kõitideft sõjawäeosadest ja asutustest ohwiterifi, ametnikta ja rahwawäelasi ühekorraga puhkusele lasta 3% üleüldijest arwust ja mitte kauemaks kui 10-ks päewaks.

Puhkusele lastmise juures tuleb igal juhtumisel teenistuse huwifid silmas pidada.

§ 3.

Sel ajal, kui meil sõjalinil lahingud kestawad, kus iga sõdur wabariiki taitses oma elu kaalu peale paneb, pannakse seljatagustes wäeosades tihti peale löbustusi ja pidufid toime, mis mina praegusel tõsifel momendil täiesti lubamataks pean.

Keelan ära edaspidi sõjawäeosade ja asutuste poolt pidufid toime panna.

§ 4.

Luban Restwalituste ülematel sel juhtumisel, kui kirjutajatest puundus on, naisterahwaid wabade kirjutajate kohtade peale teenistusse wõtta, palgaga 150—400 marka kuus ja prii toiduained sõjawäelastele määratud normides.

Sõjawägede Ülemjuhataja,
Kindralstaabi-Kindral-Major **Laidoner.**

Kratiri.

Alguskirja peale on Sõjaminister 7. f. l. p. oma täega kirjutanud: „Kinnitan“.

Sõjawäe arstide ja ametnikkude ametimärkide kirjeldus.

Sõjawäe arstid ja ametnikud peawad kandma kuue ja fineli kaeluse peal, mõlemil nurgal, piktu kaelust, ameti järele märkifid:

1) Sõjawäe kastasutuste ja walituste ülemad, sõjawäe ringkonna kohtu esimees, liikmed ja sõjawäe proturör:

Kaks sifagilist kulla tarwa kõrwuti wälja õmmeldud joont (sifagi nurgad terawad, diameter 1 cm., joonte wahje 1 cm.).

2) Sõjawäe kastasutuste ja walituste ülemate abid, kestwalituste osakondade ülemad, juriskonsultid, sõjawäe haigemajade ülemad arstid, diwiiisi arstid, kohtu-uurijad:

Üks sifagiline kulla tarwa wäljaõmmeldud joon (sifagi nurgad terawad, diameter 1 cm.).

3) Sõjawäe haigemajade ülemarstide abid, laatsaretide ülemarstid, polkude wanemad arstid, haigemajade wanemad ordinatorid, üffitute wäeosade arstid, kästudetäitjad arstid, Terwishoiu Walituse juures, wanemad weterinäärarstid, Terwishoiu Walituse apteegi kesskladu ülem, polkude majanduse ülemad, kestwalituste jaoskondade ülemad, wanemad kästudetäitjad ametnikud, kantselei ülemad, kestwalituste osakondade ülemate abid, sõja ringkonna kohtu sekretär, diwiiisi intendandid, sõjariistade parandamise töökoja ülem, Infeneri-osakonna töökoja ülem, Korteriosakonna ehituse tööde juhid, soomusrongide intendant:

Kolm kõrwuti wäljaõmmeldud õiget joont (äärmised hõbedased ja keskmine kulla tarwa — joonte wahje 0,5 cm.).

4) Nooremad arstid mäeosades, nooremad ordinatorid, Termishoiu apteegi keskladu ülema abid, keskkvalitfuste jaostkondade ülemate abid, töökodade ülemad, sõjaväe asutuste majanduse ülemad, soomusrongide majanduse ülemad, kantselei ülema abid, looma rohu apteegi ülem, idlagid, aptekrid, Warustuse Walitfufe woori ülem, Warustuse Walitfufe raamatupidajad, laborandid, ladude ülemad, keskkvalitfuste kantseleide sekretärid, Sõjaministeeriumi orkestri kapellmeister, loomade farja ja tapamaja walitfija, kohtu ameti kandidaadid:

5) Kapellmeistrid, laetahoidjad, asjaajajad, kortermeistrid, haigemajade majanduse ülema abid, Warustuse Walitfufe woori ülema abid, loomade farja walitfija abid, ladude ülema abid, töökodade ülema abid, tehnikerid, looma rohu apteetri ülema abid, kästudeäitjad ametnikud, raamatupidaja abid, sekretäride abid, sõjariistade ülewaatajad, sõjariistade meistrid, rohuteadlased, registraatorid, joonistajad, asjaajajate abid, reserv-ametnikud, suurtüki meistrid.

Joonte pikkus — fiktagilistel 4 cm. ja digetel 3,5 cm.

Märkused:

1. Sõjaväe ametnikkude asetäitjate worm on nõndasamasugune, kui ametnikkudel, ainult ilma kaeluse märkideta.
2. Pähema käitse peal tанда kõigil kinnitatud mäeosa märki.

Allakirjutatud:

Warustuse Walitfufe Ülem:

Polkownik **Reimann.**

Juhatusefiri juurdluse toimepanemiseks.

(Järg.)

15. Teatamistes sõjaväe ülemustele, samuti teadaannetes miilitfa, rahukohtunikkude, kohtu ja teiste ametliste asutuste ja isikute poolt peab tähendatud olema:

- a) millal ja kus kohal kuritegu korda saadetud;
- b) kelle peale langeb nimelt kahtlus ja misugused on selleks tõendused;
- d) kas on olemas kodanline nõudja ja tunnistajad ning viimaste elukoht. 288.

16. Kaebustes nii suuõnalistes kui ka kirjalikultes peab näidatud olema:

- a) kaebaja nimi, perekonna nimi, elukutse ja elukoht;
- b) kuritegu, tegemisekoht ja aeg;
- d) süüdistatav eht kahtlusalune isik ja tema asukoht;
- e) tunnistajad eht teised tõendused, mille läbi kaebatus kinnitust leiab;
- g) kaebajale tehtud kahju ja
- i) kaebuse tõstmise kuupäev ja aasta. 291.

17. Graifiku kaebuse tähepanemata jätmise korral annab sellest sõjaväe ülemus kaebajale teada. 299.

18. Seaduslikkude aluste esinemisel nimetatakse juurdlus Sõjaväe ülemuse poolt tarwilikkude teadete kogumiseni kuritegude ja süütegude üle, samuti süüdmuste üle, kui võib oletada kuriteo tundemärke.

19. Juurdlus pannakse sõjaväe ülema poolt toime:

- a) kui sõdurid on rikkunud distsipliini ja sõjaväe teenistuse seadusi, kuigi neis rikkumistes eraisikud osalisteks on; samuti sõdurite kuritegude ja süütegude korral, kuigi need distsipliini ja sõja-

Kats kõrwuti hõbedast väljäämmeldud diget joont (joonte wahel 0,5 cm.).

Üks hõbe väljäämmeldud joon.

wäeteenistuse seaduste rikkumisi ei sisalda, aga kui need kuriteod ja süüteod on korda saadetud kohal, mis kuulub iseäralise sõjaväe ülemuse wõimupiirkonda;

- b) kui kuriteod ja süüteod, mis distsipliini ja sõjaväe teenistuse korrasse ei puutu, on korda saadetud kohtadel, mis sõjaväe ülemuse iseäralise wõimu piirkonnas ei seis, sõdurite eneste wahel teenistuse kohuste täitmise korral ja

- d) kui kuriteod ja süüteod on korda saadetud eraisikute poolt kohtadel, mis kuuluvad iseäralise sõjaväe ülema wõimupiirkonda. 314.

20. Sigus juurdlust määrata on polguülematel, isikutel, kellel temaga ühesugused wõimupiirid ja kõigil wane-matel sõjaväe ülematel wõimupiirkonna järjekorras. 315.

21. Juurdluse tegemine pannakse sellekohase ettekirjutusega sõjaväe ülema poolt ühe tema all seiswa ohwitseri peale. 318.

22. Juurdlus kuritegude ja süütegude üle, mis distsipliini ja sõjaväelise korra rikkumisse ei puutu ja mis toime pandud sõdurite poolt kohtades, mis sõjaväe ülema wõimupiirkonnas ei seis, tehakse miilitfa läbi, peale § 19 punkt b all tähendatud juhtumiste. 321.

23. Lõpule wiidub juurdlus kantakse ajawiitmata ülemale ette, kelle käsul juurdlus toime pandud. 333.

24. Kui sõjaväe ülem juurdlust läbiwaadates leiab, et see küllalt täielikult tehtud, siis teeb tema järgmised korraldused:

- a) juurdlused kuritegude ja süütegude üle kohtadel, mis iseäralise sõjaväe ülemuse wõimupiirkonnas, kui niisugused kuri- ja süüteod sõjakohtudele ei allu, annab wastawatele kodanlistele wõimudele edasi;
- b) juurdlused kuritegude ja süütegude üle, mis polgu kohtu alla kuuluvad ja kus süüdistatava wastu tõendused puunduvad eht kus seaduslikud

põhjused lõpetamiseks on — teeb lõpetamise kohta resolutsiooni; vastaval korral arutab asja dissiplinaar-korras ehk annab süüaluse polgu kohtu alla;

- d) juurdlused kuritegude ja süütegude üle, mis alluvad sõjaväe kohtutele ja kus ei ole süüalust leitud ja kus süüalust ei oota karistus õiguste kaotamisega, samuti juurdlused sündmuste üle, kus kuriteo tundemärki ei ole, lõpetab ära, mõlemal juhtumisel teatades ülemusele, kellele enne sündmuse üle oli teatatud;
- e) juurdluste põhjal kuritegude ja süütegude üle, mis alluvad sõjaväekohtutele, aga mis õiguste kaotamist kaasa ei too, samuti juurdluste põhjal kuritegude ja süütegude üle sõjaväe teenistuse kohuste rikkumise suhtes, kui karistusega kaasas õiguste kaotamine käib, kuid süütegu sõdurite poolt eraisikute osavõtmiseta toimepandud, neil korrad, kui asi küllasel määral selgitatud ja kuritegu ehk süütegu niivõrd selged, et eeluurimist tarvis ei ole, — annab süüdistatava kohtu alla; kui see aga tema võimupiirist üle käib, siis saadab juurdluse ülema juure, kellelt ära ripub süüdistatava kohtu alla andmine, ja
- i) kõigil juhtumistel, mis vastavad § 19 punktidele a) ja b), teeb korralduse asja eeluurijale; juhtumistel aga, mis nende punktide alla ei käi, teatab kodanlike kohtu uurijale eeluurimise algatamiseks. 334.

25. Eeluurimise algatuse korral saadab sõjaväe ülemus juurdluse otseteel sõjaväe kohtu uurijale.

26. Sõjaväe kohtu uurija määrused süüdistusalusel kohtu ja karistuse eest kõrvale hoidmise võimaluste võtmise suhtes ehk nimetatud määruste muutmised täidetakse sõjaväe ülemuse läbi, kelle käsul eeluurimine algatatakse. 475.

27. Sõjaväe prokurör on seatud, et 1) kergendada sõjaväe ülematel seadusliste, sagedaste keeruliste küsimuste läbivaatamist kuritegude tundemärke üle ja 2) et järelandmata valvata seaduse jõusolemise järele, mida saarutatakse süüaluse jälgimisega ja karistamisega kõigil korrad, kui seaduste nõudmised unustatud või rikutud.

28. Lõpetatud juurdlus antakse ajaviitmata ühise raportiga ülemale edasi, kelle käsul juurdlus toimepandud. Juurdluse juure lisatakse teenistuseleht ja väljafirjutus karistuseraamatust, kroonu vara raistamise korral lisatakse juure nimekiri raistatud asjade üle ühes hinna tähendamiseega. Juurdluses tuleb täpealt tähendada, kumb see algatud, lõpetatud ja etteantud.

Asjaajamise vormid.

Juurdlus kroonuväe raistamise asjus.

2. jalaväe polgu ülema ettekirjutuse põhjal 5. Jürituu päevast 1919. a. nr. 115 all panin mina toime juurdluse kroonu vara raistamise üle 2. jalaväe polgu 3. roodu reamehe Peeter Sepa poolt, kus juures ülekulutatud isikud järgmist näitasid: 1) 2. polgu 3. roodu reamees Peeter Sepp, teenistusse kutsutud 15. Jüuliku p. 1918 a., pärit Wiljandimaalt Aidu wallast, Lutheri usu, poisimees, minu poolt ülekulutatud 6. Jürituu p. f. a. näitas: (kirjutatakse üles Sepa algupärased sõnad).

2) Pärnu linna kodanik Johan Saagu p. Jõgi, 46 a. wana, pärit Pärnust, Lutheri usu, naisimees, elukoht praegu Tallinnas (adress), kellel Sepa kroonu

vara raistamiseist teateid on, minu poolt 6. Jürituu p. f. a. ülekulutatud, näitas (kirjutatakse üles Jõe algupärased sõnad).

Et riigi poolt väljaantud ja Sepa poolt raistatud asjade jälgile saada, panin mina Sepa eraforteris linnas (adress) (kahe isiku ja nimelt kelle juuresolekul) läbiotsimise toime, kus selgus. . . (läbiotsimise tagajärgede kirjeldus).

Juuresolejate allkirjad

Juurdlust toimetab

Al.-leitnant (allkiri).

Raporti vorm.

2. jalaväe polgu

3. roodu

noorem ohwiser

al.-leitn. Kiwi

3. Jürituu p. 1919. a.

Nr. 10.

Polgu Ülemale.

Raport.

Lõpetatud juurdlust etteandes 3. roodu reamehe Sepa asjus ühes asjalikkude tõendustega, teatan, et rannistajat Jaan Waabelt ei olnud võimalik üle kuulata, sest et tema oli sõitnud tegewasse wäkke.

(Allkiri).

Süüasi — улика

Järgkorra — непрерывный.

Jälgimine — преследование.

Siwutama — mööda minema, kõrvale jätma.

Jälgima — преследовать.

Teatamine — донесение.

Teadaanne — сообщение.

Kuritegu — преступление.

Süütegu — проступокъ.

Üleasiline tegu — преступное деяние.

Raistamine — промотание.

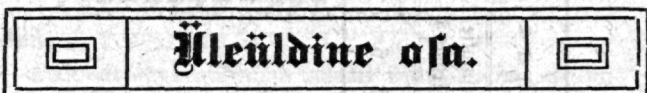
Juurdlus — дознание.

Järgotus — результатъ.

Algupärane — подлинное.

Sõjaväe Kohtu Walitsuse Ülem

Alamleitnant Nrk.

Wäikeriikide sõjawägi.

J. Soots.

5

(Järg).

Norra sõjawägi.

I. Sõjaväe koosseis ja komplekteerimine.

Norra sõjaväe peaosad on järgmised:

1. Tegew sõjawägi.

2. Raitsewägi (Landwehr).

3. Tagawägi (Landsturm).

4. Wabad kütide seltsid.

Kõik need wäeosad on iseseiswad: igaühel on omad instrktorid, igaüks formeerib iseseiswaid jagusid. Esimesel kahel osal on instrktorid ja warustamise asjad täielikult, tagawäes on ainult osa instrktorisi, wabad kütide seltsid töötavad niisamaugustel alustel, kui Rootsi.

A. Soldatid.

Norra sõjaväe korralduse seadus sai stortingi (maapäeva) poolt augustikuul 1909 vastu võetud ja tuninga poolt 1910 finnitatud.

Et Norras juba enne üleüldine isiklik väeteenistuse seadus olemas oli, ei toonud uus seadus palju uudist, vaid korraldas ja täiendas seda, mis endise seaduse järele juba olemas oli.

Teenistusse võtmine sünnib suuremalt osalt territoriaal-süsteemi järele, milleks kõit Norramaa 6 brigadiringkonda on jagatud. Ringkonna ülemaks on brigaadi kommander, kelle alla kõit ringkonna sõjavägi käib.

Brigaadi ringkond jaguneb oma korda polgu, viimane jälle bataljoni ringkondadeks. Bataljoni ringkonna ülemaks on harilikult selle kaitsemäebataljoni kommander, mis selles ringkonnas komplekteeritakse.

Nekrutite vastuvõtmist toimetab sõjakindral-kommissar.

Teenistusest vabastatakse täielikult: vaimulikud, lootsmannid ja järgmine wend, kui wanem wend sõjas surma on saanud ehk wigaseks jäänud.

Kes sunnitööle on mõistetud, ei arvata selle määriliseks, et ta sõjaväes võiks teenida.

Ujapikenrust antakse rahu ajal mitmel juhtumisel 1—3 aastani.

Teenistusesse kutsutakse iga meestesooft kodanil, kui ta 18 aastat wanaks on saanud, kuid 5 aastat ollakse tagaväes, järjekärgult algab õppus ja lipu all teenimine 23 aasta wanaduselt.

Kes ennem küllalt tugewaks saab, võib aasta ehk tats warem lipu all teenima hakata.

Kus ja mitu päeva	Mõisjugaistes wäeolades	Kõit toitu																							
		Mõimendal aastal kutsutakse 23 aasta wanadusest arvates																							
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12												
Retruut		48	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	
		102	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24
		92	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24
		48	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24
		60	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24
		48	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24
		72	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24
		60	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24
		48	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24
		18	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24
		18	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24	24

Kõit need, kes vastu on võetud (ja vastuvõtmiseks on ainult terwis mõõduandem) määratakse kas sõja wälte wõi mere wälte. Wiimasesse võetakse vastu mehed, kes merega enamwähem tuttawad on.

Õhimesed s. o. sõjaväes teenijad, määratakse terwise järele kas reateenijateks, ehk jälle sõjaväe tööde peale, s. o. riivituteks.

Katja-, suurtüki- ja inseneri-wälte, kus õppus kauemini kestab, määratakse kõigevealt soowijaid. Kui niisuguseid wähe leidub, siis määratakse neid, kes selleks sõbulitud on ja wälte loofimumbri on võtnud.

Õppuse aeg ja ühtlasi lipu all teenimise aeg on eelpoolseiswast tabelist näha.

Õhimese aasta õppuse aeg kestab, nekrutikoolis ja polguõppusel kokku, jalamäes 72, ratsamäes 126, wälja suurtükimäes 116, seisukoha ja kindluse suurtükimäes 72, mägestitu suurtükimäes 84, insenerimäes 96 päewa j. n. e. Sellest ajast wiimased 24 päewa käiakse polgu õppusel, muu aeg aga nekrutikoolis.

Peale selle käiakse kordamistel, enamasti 3 korda, iga kord 24 päewa. Selle järele tuleb siis üleüldine õppuse aeg jalamäes 144 päewa, ratsamäes 198 päewa, wäljasuurtükimäes 188 päewa, seisukoha suurtükimäes 144 päewa j. n. e.

Kui meie seda aega Krooti sõjaväe õppuse ajaga võrdleme, siis näeme, et Norra sõjavägi peaaegu 2 korda wähem aega lipu all teenib, kui Krooti sõjavägi.

Üleüldine teenistuse aeg on alaliseiswast tabelist näha.

18 a. 23 a. 35 a. 43 a. 50 a.

5 aastat	12 aastat	8 aastat	7 aastat
tegewas sõjaväes			
kaitsemäes			
tagaväes			

Kes lipu all teenib, on 25—35 aasta wanuseni tegewas sõjaväes, siis 8 aastat, s. o. kuni 43 aasta wanuseni, kaitsemäes, kõit muu aeg, kui ta aga sõjariistu jõuab kanda, nimelt enne lipu all teenimist 18—23 aasta wanuseni ja pärast 43—50 aasta wanuseni tagaväes. Tagavälte määratakse otsekohe ka need, kes rahu ajal milgi põhjusel lipu all teenimisest on wabastatud.

Instruktorite arv selgub tabelist 7. lehekülje peal.

Instruktorisi on kahte liiki: elukutselised ja wäeteenistuse sunduse alused. Õhimesed, kui nad ka õppuse wahel ajal toju lastakse, loetakse alaliselt teenistuses olewateks. Nende kui wäepuhatajate all on kõit wäeosade warandus ja korraldus, sellepärast saawad nad ka aasta ümber palta. Teised ei ilmu mitte iga aasta õppusele, waid ühes soldatitega kordamistele, keda nad õpetawad.

Kasta ümber on teenistuses ainult kaks kaardiväe roodu, kindluse suurtükimägi, alam-ohwitseride koolid ja õpetomandod.

Kagu näeme, on instruktorite arv Norra sõjaväes palju wäiksem, kui Krooti sõjaväes. Selle ja ka lühikeste õppeaja järele võib arvata, et Norra soldati ettevalmistamine pumbulikum on, kui Krootis.

Seda suurema tähtsuse saawad wabad kütide seltsid, mis Norras seltsamal alusel, riigi abirahaga

Keda ja kuipalju Misjugauses mäeosas	Dhwitsera		Mlamohm.		Mistantfi	Vijsoidaifi	Tõppõdajifi	Hobuseid
	Instruktorifi	Wäeteenist. lundusifi	Instruktorifi	Wäeteenist. lundusifi				
Jalawäes:								
faardimäe roodus	3	—	16	—	2	84	—	—
tegewawäe	2	2	8	—	3	—	—	—
faitjewäe	1	3	7	—	1	—	—	—
tagawäe	—	4	1	—	—	—	—	—
Katjawäes:								
tegewawäe estadronis	2	4	8	—	2	—	—	—
faitjewäe	1	5	6	—	1	—	—	—
tagawäe	—	6	1	—	—	—	—	—
Suurtükimäes:								
mõlja suurtüki batareis	2	5	11	—	1	—	—	—
faitjewäe	1	6	9	—	1	—	—	—
tagawäe	—	7	2	—	—	—	—	—
kindluse suurtüki batareis ühes signali jaoskonnaga	16	16	125	22	5	—	12	—
mägestiku tegewawäe batareis	2	4	8	—	1	—	—	—
mägestiku faitjewäe batoreis	1	5	6	—	1	—	—	—
mägestiku tagawäe batoreis	—	6	1	—	—	—	—	—
Inseerimäes:								
sapööri roodus	2	3	12	—	2	—	—	—
üllapaatide roodus	2	3	12	—	2	—	—	—
telegrafi	3	4	18	—	2	—	2	—
pargi	2	3	8	—	2	—	—	—
faitjewäe sapööri ehf üllapaatide roodus	1	4	11	—	1	—	—	—
faitjewäe telegrafi roodus	1	6	15	—	1	—	—	—
faitjewäe pargi roodus j. n. e.	1	4	7	—	1	—	—	—

Kogu sõjaväes ühtefoiku 285 hobust.

ja sõjaväe walitsuse ülemaatamisel, iõõtamad, nagu Rootsiski. Riigi abiraha on umbes 3 krooni iga seltelintme kohta. Seltside testwalitus on Kristianias.

(Järgneb).

Seisukord meie wäerindadel.

Marwa wäerinnal liiguvad Põhja korpuse wäeosad edukalt edasi ja on juba Wolosowo jaama oma alla wõtnud. Meie laewastik toetas mere poolt Põhja korpuse operatsiooni Gatschina sähis ja wõttis mere ääres Koporje lahesh dessandi abil Siremlenije ja Sista Balkino külad oma alla ja liigub niisamuti edasi. Selles sähis on rohkesti wangisid, suurtükka ja kuulipildujaid meie edasitungiwate wägede kätte langenud. Luuga jõel Feodorowka küla juures langes meie kätte ifegi kolm enamlaste aurulaewa. Nagu näha, on waenlase jõud selles sähis täitsa murtud ja ta uued juuretoodud wärsked wäeosad ei suuda tema seisukorda parandada ja päästa.

Ka Marwa-Pihkwa sähil jatkawad Põhja korpuse wäeosad edasitungimist ja on juba Jamm'i jaama oma alla wõtnud, kusjuures üle 1000 wangi ja 20 kuulipildujat on saadud. Ka siin on waenlase jõud murtud, ja need abiwäed, mis ta meie lõuna-wäerinnalt sinna üle wiis, et nende abil seisukorda parandada, on ta juba tublisti demoraliseeritud: kommunistide ja kommisaride ahwarduste peale vaatamata, annawad nad endid parajal juhtumisel alla — jeda

õendab ta see wangide arm, mis wiimastel päewadel Põhja korpuse kätte on langenud.

Meie Beipsi laewastik on wiimastel nädalal ta wahwasti wõidelnud ja järwe poolt külsjest jalawäe operatsioone wõimalust möõda toetanud. Rastopeli sadama langemise järele kaotas enamlaste Beipsi laewastik oma seisukoha ja oli summitud lahthisele järwele sõitma, kuid siin langes ta meie laewastiku kätte sõja-saagina.

Lõuna wäerinnal seisis tegewus läinud nädalal wastastikus tulewahetuses. Marwa wäerinna lagunemine mõjus waenlase pealetungimise katsete peale lõuna wäerinnal nii palju, et ta siin oma kamatsused pidi jätma ja ifegi osa wägesid Marwa wäerinnale wiima, et nende abil oma katastroofilist seisukorda seal weel kuidagi wiisi parandada, mis tal aga seniajani korda ei ole läinud.

Üleüldiselt kokkewõttes wõime ütelda, et meie seisukord wiimase nädala jooksul lõuna wäerinnal meie kasuks on muutunud, kuna seisukord Marwa wäerinnal hüilgaw on.

Segateated.

Wägede ülemjuhataja telegramm maatameeste kongressile.

Sõjawägede ülemjuhataja kindral Laidoner on maatameeste kongressile järgmise telegrammi saatnud:

„Wabariigi sõjawägede nimel tänan maatameeste kongressi lahle terwituse eest. Loodan kindlasti, et meil ühisel jõul saab wõimalik olema ta edaspidi Eesti demokraatlist wabariiki waenlase eest kaitsta.“

See telegramm oli wastuseks järgmise telegrammi peale:

Wägede ülemjuhatajale!

Palume Teid rahwawäele järgmist teada anda:

Esimene üleriikline maatameeste kongress terwitab noort Eesti rahwawäge ja laewastikku, soowides talle rohkeid sõjalisi kordaminekuid kodumaa wabaduste ja ifeseiswuse kaitsemisel. Meie suuremaks mureks on tõsise demokraatlise korra maksmapanemine, maa-andmine töötawa rahwa kätte ja teiste sotsiaalsete uuenduste teostamine.

Selle ülesandega wõib Eesti üksnes siis walmis jaada, kui ta wälisest waenlasest puutumata jääb ja endale ifeseiswuse kindlustab.

Rahwawäelaste peale, kes ennastalgawalt wäerinnal tegewad on, waatab kogu Eesti rahwas sügawa lugupidamisega. Sõdurite waewale ja kannatustele tunneb soojalt kaasa terve Eesti proletariaat.

Meie palawamaks ihaks on sõja lõpetamine ning üleüldine rahu ja meie loodame, et wabariigi walitus kõi sammud rahu heaks astub ning et Eesti peagi laastawast sõjast, mis talle waenlase poolt peale on surutud, wabaneb.

Kuid see ei tohi mitte riigi ifeseiswuse ja wabaduste kulul sündida, waid peab meile just rippumatuse, kui ta demokraatlise edenemise wõimaluse kindlustama, sest ilma wabadusteta ei ole proletariaadil kodumaad.

Weel kord wennalik terwitus kõigile kodumaa eesti wõitlewatele rahwa poegadele ja igawene au nendele, kes on langenud suure armastuses meie maa ja meie rahwa heledama tulewitu eest.“

Mobilisatsioonid käst Latwija alamatele.

Latwija sõjavägede ülemjuhataja Cestimaal ja Põhja-Latwijas, polguülema Semitan on käsu avaldanud, mille järel kõik Latwija alamad rahwuse peale waatamata, kes 1. jaan. 1874 kuni 1. maini 1902. on sündinud, ohwiserid, kes 1. jaan. 1919. a. alla 50 aasta wanad olid, ja kõik need, kes endiste mobilisatsioonide ajal lõpulisult on wabastatud või ajapikendust saanud, kohustatud on 23. ja 24. mail mobilisatsioonikomisjoni ilmuma, ja nimelt need kes Põhja-Cestimaal ning Karwas elawad, Tallinna linna, Karwa maant. nr 13, need, kes Pärnu maakonnas elawad, Pärnu linna, Mademia uul. nr. 5, ja need, kes Tartu maakonnas elawad, Tartu linna, Tähe uul. nr. 29. Kaasas olema peawad neil tarwilikud tunnistused, jaapad, riided, pesu ning söögained üheks nädalaks, mängumeeskel ka oma mänguriistad. Kõrwalhoidjad ja warjajad antakse sõjatohtu kätte.

Inglise merejõudude kottupuuutumine enamlaste laewadega Soome lahes.

Reuter teatab Londonist: Merewäe walitus teatab 18. mail: Kerged Briti jõud, mis Eesti maawäega ühendust pidades Soome lahes tegewad, puutusid enamlaste merejõududega kokku, kus üks ristlaja, torpedoküttisid ja vähemaid laewu oli, ja ajasid neid taga, kuni enamlasted miiniväljade ja rannabatareide warju jõudsid. Mõned enamlaste torpedokütid said pihta. Briti omadel ei ole wigastusi.

"Uuden Suomen Italehti" teatab 19. mail: 18. mail sõitis enamlaste laewastik, mis koos seisid 2 suurest torpedokütist ja 3 miinilaewast, Kroonlinnast välja. Samal ajal anti Ino batareidele Krasnaja Gortasi, mis Ingeri rannas, mõned paugud 12-tollisest suurtükist, mis mingisugust kahju ei teinud. Sündmustest anti Inglise laewastikule teada, kes enamlaste laewadega kella 10 järele Ingerimaa neeme kohal wõitlust algas. Enamlased põgenesid kell 10,50 Kroonlinna warju, kaotades ühe laewa.

Wenemaale saadetakse Ameerika wägesid.

Ragu Pariisist telegrafeeritakse, on Ühisriikide sõjadespartemang teatanud, et 8000-meheline Ameerika wägi kogu seatakse ja otsesõlt Wenemaale saadetakse. See Wilsoni otsus olla lepingu tagajärg, mille sõprusriigid Ühisriikidega teinud ja mille järel nõuts olla wõetud sõjalistest ettewõtetest Wenemaa vastu osa wõtta.

(Estur.)

Kroonlinna sõjalaewad kardawad merele sõtta.

Daily Express teatab: Kroonlinnas wiibiwad enamlaste sõjalaewad afusid wiimasel ajal merele sõitma, aga hirm Inglise weeluste paatide eest on nad tagasi hoidnud. Enamlased ähwardawad Eesti walitsust, aga liitlased jaadawad talle abi.

Enamlaste seisuford ida wäerinnal.

"Hels. San." 16. mail. Rõutogude Wenemaa katseb kiiresti lääne wäerinnalt ida wäerinnale sõjamehi saata. Siberi wäed tungiwad tagajärjekalt Kaama jõge taudu edasi. Kolm enamlaste divisjoni, kes wõidelda ei tahtnud, saadeti wäerinnalt ära. Rindral Dutow läheneb Drenburile.

Enamlased katsumad Wolga mailt fiberlaste vastu sõjamäge koguda, kuid sel katkel ei ole mingisuguseid tagajärgesid.

Rõutogude walitus saadab kiiresti lääne wäerinnalt ida wäerinnale 80 000 ukrainlast.

Toimetusele saadetud kirjandus.

Kaitsekiitlase käsiraamat. Kottuseadnud J. P.-a. Wiljandi Maakonna Kaitse Liidu wäljaanne. J. Kurbergi trükk Wiljandis 1919. 68 lehekülge.

Wastutaw toimetaja: Rindralstaabi alampolkownik Rind
Wäljaandja: Wägede Ülemjuhataja staab.

„Sõduri“ tellijaid

:: kelle tellimise aeg № 10-ga lõpeb ::
palume tellimist uuendada,
- et saatmisel mitte wahet ei tuleks.

„Sõduri“ talitus.

Trükimusta

on müüa naela- ja puudawitisi Sõjaväe trükitoja Ülema juures, Pagari uul. nr. 1, Tallinnas.

ON ILMUNUD

KARAULI TEENISTUS

ÜLEÜLDINE SEADUS JA KORD,
MIS KARAULIDES ALAL HOITAKSE.

HIND 1 MARK.

SAADA KORRALDUSWALITSUSE KANTSELEIST

— — TALLINNAS, PAGARI UUL. NR. 1. — —